

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Prima difficultas resolvitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

man suam debet, quia illud fit carnaliter, istud spiri-
tualiter: Ergo à fortiori potest Summus Ponti-
fex, vel Princeps secularis, imponere præce-
ptum alicui ut contrahat matrimonium; pro-
pter aliquod maximum bonum Ecclesie, vel
Reipublice: Sed qui præcepto adigitur ad ma-
trimonium inendum, non sponte, sed coactè in
illud consentit: Ergo Princeps Ecclesiasticus, vel
secularis, potest invitò cogere ad matrimo-
nium inendum.

26 Respondeo, concessio Antecedente, & primâ
Consequentia, negando Minorem subsumptam;
præceptum enim non imponitur ut inviti & co-
acti matrimonium ineamt (tale enim præce-
ptum destrueret naturam matrimonij, quod ma-
ximè spontaneum & liberum esse debet) sed ut
inducantur ad matrimonium liberè & sponta-
neè contrahendum. Unde magnum est discrimen
inter hoc matrimonium, & illud quod solâ
Principis voluntate fieret; nam hoc fit sponta-
neo & libero conjugum consensu, & præceptum
solum est causa extrinseca impulsiva ad talem
consensum præstandum, qui dum præstatur, li-
berè & sponte præstatur: quod autem solâ Prin-
cipis Ecclesiastici, vel secularis auctoritate, ob-
luctante voluntate contrahentium fieret, non
esset spontaneum & liberum, cum necesse sit li-
berum & spontaneum esse, quod solâ extrinsecâ
voluntate alterius fit.

27 Dices, Ecclesia videtur usâ fuisse hac potesta-
te, quando in cap. *Is qui fidem*, de sponsal. statuit
sponsalia transire in matrimonium, per copu-
lam, & cum cap. *Finali*, de conditionibus appo-
sitis, decrevit matrimonium sub conditione im-
possibili contractum, esse validum; nam qui con-
trahit sub conditione impossibili, non habet ani-
mum adhibendi consensum: Ergo Ecclesia habet
potestatem, validum faciendi matrimonium
absque consensu contrahentium.

Sed nego Consequentiam, Ecclesia enim in
illis casibus præsumit verum consensum fuisse
reipsâ datum; & in primo quidem conjuges ha-
buisset copulam affectu maritali; in secundo, pro
nihilò in negotio tam serio & tanti momenti,
habuisse conditionem de impossibili, contractui
matrimoniali adjectam; si tamen in illis casibus
revera nullus sit consensus, non est verum ma-
trimonium, sed præsumptum duntaxat, ut patet
ex cap. *Finali*, de sponsa duorum.

ARTICULUS II.

*Utrum consensus ad valorem matrimonij res-
quisitus, debeat esse verus, & verbus, aut
signo aliquo exteriori expressus?*

§. I.

Prima difficultas resolvitur

28 Dico primò, consensus ad validitatem matri-
monij requisitus, debet esse verus, unde ad
illius valorem consensus fictus non sufficit.

Hanc conclusionem probant aliqui ratione
generali, desumpta ex eo quod omnis contractus
humanus & civilis requiratur ad sui valorem ve-
rum consensum & non fictum; est enim (in-
quunt) contractus aliqua privata lex per quam
contrahentes sibi obligationem imponunt ad

aliquid præstandum; unde sicut repugnat totâ
obligationem ex lege, per quam legittimo
luntatem non habuit subditos obligandi, ita &
contractum obligare, cui defuit verus con-
sentus, est enim (inquit Baldus) con-
sensus in contractu, sicut anima in corpore.

Verum hanc rationem non probant Vázquez,
Pontius, & alij, existimantes in multis con-
tractibus humanis, putâ in emptione, venditione,
permutatione, & aliis hujusmodi, non requiri
necessariò verum consensum, sed sufficere fi-
ctum, modo seria verba ex parte fidei contrahen-
tis interveniant: unde ut ab hac questione de
controversia abstrahamus, probatur conclusio
ratione speciali, petita ex natura contractus
matrimonialis; cum enim in matrimonio ha-
bitudo rei maximè propria, nempe proprii
corporis in ordine ad actum conjugalem, non
convenit contractum matrimoniale aliter fieri,
quàm propriâ cuiusque voluntate: et quod
alij contractus, quibus res extrinsecâ, & bonâ
tunc traduntur vel committantur, non requi-
rant verum consensum, sed fictus sufficit, ut
Vázquez, & Pontius existimant. Item, Mat-
rimonium est vinculum quoddam mutui atque
perpetui amoris, & animorum, corporumque
coniunctio, juxta illud Genes. 2. Propter hoc
derelinquet homo patrem suum, & matrem, & adheret
uxori sue &c. Sed repugnat mutuum amorem
esse sine vero affectu atque consensu: Ergo &
matrimonium.

Ex his inferes, eum qui fidei contraxit matri-
monium, teneri, ex iustitia verè contrahere, &
fictum consensum in verum commutare; tum
quia contractus matrimonialis, cum consistat in
mutua corporis traditione & commutatione, et
parte utriusque contrahentis, exigit verum con-
sensum, tum etiam, quia ille qui fidei contraxit,
communi & injuriâ gravem alteri parti inno-
vit, quam non potest aliter reparare, quam con-
sensu ficto in verum mutato, illam accipiendo
in conjugem; non potest enim matrimonium si-
mulatum, publice & in facie Ecclesie contra-
ctum, dissolvere, allegando suam fidem, seu
fictum consensum; quia Ecclesia nec tenetur nec
debet illi fidem præstare, tum ne animum præbeat
plurima matrimonia valde contracta dissolvere
di, si facilis esset hujusmodi privatis probatio-
nibus admittendis; tum etiam, quia quâ faci-
litate deceptor mentitus est in ipso contractu ma-
trimonij celebrando, eadem censendus erit
mentiri in eo dissolvendo.

Sunt tamen aliqui casus, in quibus non tenen-
tur deceptor fictum consensum in verum com-
mutare, validumque efficere matrimonium.
Primò si deceptor signa deceptionis decessit, te-
que consensum fingere satis significaverit, nam
tunc altera pars non tam ab ista fide decepta,
quàm seipsam decepit; sibi que debet imputare
dammum quod sponte subijt. Secundo, si de-
ceptor ipse notabiliter a decepto sit deceptus, ut si
mulier finxit se virginem, nobilem, civem, &
hâc in uxorem non ducendam; tunc cum de-
ceptor unius, compensatur deceptione alterius.
Tertiò, si ex revalidatione matrimonij prævi-
deat pessimos exitus, & mala non parva proba-
biliter futura. Nisi forte damna & incommoda
ex ficto matrimonio oritura, præponderent in-
commodis & damnis ex matrimonio revalida-
to secuturis. Denique, si deceptor, & notabilis dam-
nali vitandi gratiâ consensum finxit, non re-
pugnat

tur postea verum adhibere consensum; quia A tunc non iniuste, sed ex iusta causa illum finxit.

32 Notandum verò, quod ut deceptor obligationi suae satisfaciatur, & valide contrahat matrimonium cum parte decepta, debet non solum elicere verum consensum internum, sed etiam illum externo signo manifestare; quia, ut dicemus conclusionem sequenti, non sufficit ad matrimonium verus consensus internus, nisi externo aliquo signo manifestetur: Atqui verus consensus modò elicitus, non fuit expressus per signum externum prius exhibitum, cum fide contraxit; nam ille fuit signum fidei consensus duxtaxat: Ergo B est opus novo signo externo.

33 Notandum etiam, quod quando matrimonium fuit ab initio invalidum ex fidei consensu unus ex contrahentibus, non sufficit ad illud revalidandum ponere verum consensum ex parte eius qui fidei contraxit, sed requiritur insuper consensus alterius conjugis, qui verè contraxit, signo aliquo externo expressus; licet enim opposita sententia asserens in eo casu sufficere ut qui fidei contraxit, suum renovet consensum, eumque signo aliquo exteriori declaret, probabilitate non careat, pluresque habeat illustres patronos & defensores; ista tamen videtur probabilior, ob auctoritatem Clementis VIII. qui ut testatur Comitulus lib. 1. moral. resp. 5. qu. 1. interrogatus à Patre Stephano Tuccio, an in eo casu quo femina fidei contraxit ad revalidandum matrimonium sufficiat quod illa ponat verum consensum, eumque signo aliquo exteriori manifestet? Respondit, *Necessarium esse novum consensum utriusque coniugis, coram Parocho & testibus, admonito prius marito de matrimonij nullitate. Sed ad evitandum scandalum, Sanctitas sua dispensat, ut secundo inter se contrahant, renovato consensu, cum legitimatioe prolis.* Et licet responderi possit, quod Pontifex in hac sua responsione securus fuerit sententiam tutiorem, sicut dicendum est quoad alteram partem responsi, quæ asserit necessarium esse ad valorem talis matrimonij, utrumque conjugem iterum coram Parocho & testibus reperere & significare suum consensum; cuius tamen oppositum declarasse Pium V. refert Navarrus in Summa cap. 22. n. 70. ut dicemus articulo sequenti. Quia tamen quoad id de quo agimus in presenti (nempe quoad revalidandum tale matrimonium, necessarius sit consensus utriusque conjugis, signo aliquo exteriori expressus) non habemus contrariam alterius Pontificis declarationem, propter hanc Clementis VIII. sententia est hæc sententia probabilior.

Ratio etiam suffragatur: Cum enim qui fidei consensit, per ipsam fictionem reddiderit se possidere inhabilem transferendi dominium sui corporis in alium, qui verè consensit, consensus istius, licet verus & sincerus, fuit tamen inhabilis ad matrimonium, utpote præstitus personæ inhabili, cadens in materiam inhabilem & illegitimam; quare ut revalidetur matrimonium, ille debet ponere novum consensum, illumque signo aliquo exteriori exprimere, subindeque necessarius est novus consensus ex parte utriusque conjugis, ut ait Pontifex. Unde, iuxta hanc sententiam, non potuit in hoc dispensare.

Tom. V.

sen efficere ut illius tantum consensus sufficeret qui fidei contraxit; sicut dispensare potuit, & de facto dispensavit in hoc quod utriusque conjugis consensus coram Parocho & testibus manifestaretur; quia istud repugnat solum legi Ecclesiasticæ in Concilio Tridentino sancitæ; illud verò est contra substantiam matrimonij; quam Ecclesia tollere vel mutare non potest.

§. II.

Aliæ difficultates resolvuntur.

Dico secundò, non sufficit ad matrimonium 34 solus consensus internus, sed requiritur essentialiter externum signum, sufficienter expressivum interioris consensus. Est contra Cujacium in cap. *Tua fraternitati*, de sponsal. ubi sentire videtur, ad matrimonium ex natura rei sufficere solum consensum internum, & verba illum exprimentia, non requiri nisi ex præcepto Ecclesiæ. Præcipuum ejus fundamentum sumitur ex verbis Innocentij III. qui in prædicto capite sic loquitur: Nos (inquit) *inquisitioni tue respondemus, quod matrimonium in veritate contrahitur per legitimum viri & mulieris consensum: sed necessaria sunt, quantum ad Ecclesiam, verba consensus exprimentia de presenti.* Addi potest caput, *Cum locum*, ubi Alexander III. affirmat matrimonium solo consensu contrahi. Et caput sufficit, 27. quæstione 2: ubi Nicolaus I. sic ait: *Sufficiat secundum leges solus eorum consensus de quorum conjunctionibus agitur.*

Nostra tamen conclusio communis est apud 35 Theologos, eamque expressè docet Sanctus Thomas hic quæstione 45. articulo 2. in corp. his verbis: *Dicendum quod conjunctio matrimonialis fit ad modum obligationis in contractibus materialibus.* Et quia materiales contractus non possunt fieri, nisi sibi invicem voluntatem suam verbis promant qui contrahunt (aut aliis signis æquivalentibus) ideo etiam oportet quod consensus matrimonium faciens verbis exprimat.

Ratio etiam suffragatur, primò quia matri- 36 monium essentialiter & ex natura rei, est contractus humanus mutue traditionis & acceptionis corporum: Sed contractus humanus postulat ex natura sua, ut fiat aliquo signo humano & sensibili; nam per talem contractum homo agit cum homine ut homo, hoc est ut constans ex anima & corpore: Ergo per actum utriusque partis; alioquin si ageret solum per actum internum, non ageret ut homo, sed ut Angelus.

Secundò quia ad matrimonium requiritur 37 verus & proprius consensus: Sed ut dicunt Abbas, Præpositus, & alij Canonistæ, in cap. *Tua de sponsal.* non est propriè consensus, nisi mutuo innoscatur, sed tantum simul sensus; consensus enim duorum esse non potest, nisi sciant se idem sentire: Ergo ad matrimonium essentialiter requiritur ut consensus internus signo aliquo externo & sensibili exprimat.

Tertiò, Matrimonium, ut sacramentum, 38 essentialiter requirit signum sensibile expressivum interioris consensus; quia de ratione sacramenti novæ legis est, ut consistat in aliquo sensibili, quod sit ejus materia, vel forma, ut constat ex dictis de Sacramentis in genere: Er-